

201701434

De Nederlandse
Kermisbond
NKB

ons nummer:
17/JB/09.3738
onderwerp:
verhoging lage btw-tarief

De heer Dr. G. Zalm
Informateur
p/a Tweede Kamer
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Alkmaar, 19 september 2017.

Geachte heer Zalm,

Volgens berichten in media is het niet uitgesloten dat het lage BTW-tarief wordt verhoogd. Ook de kermisbranche valt onder dit tarief. Reden voor ons, "De Nederlandse Kermisbond N.K.B.", brancheorganisatie voor de kermis en waarvan haar voorgangers zijn opgericht in 1921, uw aandacht te vragen om de plaats van de kermisbranche in de samenleving te schetsen.

Voor de derde keer binnen 10 jaar ontstaat binnen in onze kringen grote ongerustheid over de toekomst. In de regeringsverklaring van het kabinet Balkenende IV wordt een verhoging van de BTW aangekondigd van 6% naar 19%. In 2015 het voornemen om het lage BTW tarief voor de kermis verhogen. Nu september 2017 een zelfde voornemen.

Van een overheid die het midden- en kleinbedrijf en ondernemerschap zeer belangrijk vindt was dit niet verwacht.

Kermisexploitanten zijn ondernemers die veelal onderwijl al in de zevende tot achtste generatie actief zijn met het exploiteren van kermisvermakelijkheden, waarmee zij kermissen in kleine en grote gemeenten bezoeken. Enkele dagen per jaar verandert hierdoor het centrum van een dorp of stad om plezier en vertier te brengen.

De kermis behoort tot de oudste tradities in ons land en kan worden beschouwd als maatschappelijk partner van de samenleving. Een jaarlijks terugkerend feest voor jong en oud groot en klein, waarbij niets moet. Een rondje kermis en iets meenemen naar. Bijvoorbeeld een zakje nougat of oliebolletjes. Traditionele kermislekkernijen. Maar ook kijken naar het plezier dat andere mensen hebben. Kermis is een moment, waarop men elkaar ontmoet in een ongedwongen sfeer en dat later in de woonomgeving terug wordt gevonden. Juist in deze tijd zo belangrijk.

In dit verband mag niet worden vergeten dat het initiatief van de kermisexploitanten om ook mensen met een beperking of ouderen in verzorgingshuizen te betrekken bij de kermis en hen gratis te laten genieten. Zo wordt in Alkmaar tijdens de jaarlijkse Zomerkermis een speciale kermismiddag georganiseerd waar ouderen en kinderen met een beperking gratis kermis vieren. Dat gebeurt ook al heel veel jaren in Hoorn medio augustus als daar de kermis is neergestreken.

vervolg schrijven dd. 19 september 2017 – blad 02

Maar ook in kleinere gemeenten als Meierijstad, de kernen Schijndel en Sint-Oedenrode, gebeurt dit. Ook zijn er "Opa en oma dagen", waar kleinkinderen door hun grootouders verwend worden en voor opa en oma koffie, thee of fris gratis worden aangeboden. Voorbeeld hiervan is de gemeente Groningen. En tot slot, om er geen lange opsomming van de maken de "Kermisdag voor gehandicapten" op dinsdag in Tilburg. Een gigantisch aantal deelnemers dat met vier cijfers wordt geschreven. Wij zijn daar trots op, maar u zult weinig in de media van terugvinden. Het is een geste van ons en geen reclame.

Anderzijds zijn gemeenten ook gebaat bij een gezellige en aantrekkelijke kermis voor de inwoners. Horeca en plaatselijke winkeliers zien ook meer mensen in het centrum en kansen op extra omzet zijn aanwezig. Betrokkenheid van plaatselijke ondernemers, al of niet verenigd, bij de kermis is daarom belangrijk. Samen de kermis 'maken'.

De aanleiding om bij de invoering van de BTW te besluiten om de kermis in het lage BTW-tarief in te schalen is niet veranderd. Kermis is een laagdrempelig vermaak.

Kermisexploitanten moeten gedurende het seizoen, begin april tot en met medio oktober, gemiddeld 20 keer tot 25 keer hun attractie opbouwen en demonteren. Daarvoor is ook (deskundig) personeel nodig. Bij iedere volgende kermis zijn er kosten voor aansluiting en verbruik van elektriciteit en het is niet mogelijk om gebruik te maken van contracten. Men komt met de attractie op kermissen door het gehele land. Grote kostenpost is eveneens het transport van de attractie. En dit allemaal omdat er geen sprake van een vaste locatie, waar het bedrijf wordt uitgeoefend, is.

Gemeenten, de verhuurders van standplaatsen op kermissen, stellen in veel gevallen maximum rit- en entreprijzen vast. De kermis moet voor iedereen betaalbaar zijn. Kinderen mogen mocht het plezier van kermis niet worden onthouden en hun ouders zouden hen niet teleur moeten stellen. De kostenstijgingen moeten daarom uit extra omzet worden opgevangen.

De recente economische- en financiële crisis is niet aan de kermiswereld voorbij gegaan. Het gemiddeld besteedbaar bedrag nam fors af en ook het aantal kermisbezoeken per persoon kende een terugval. Een middagje of avondje kermis te komen vieren krijgt zelfs al meer bijvoorbeeld door de samenleving een kans te geven zich aan het publiek te presenteren, bijvoorbeeld de plaatselijke voetbalclub of de harmonie/fanfane, opening met 'kinderhelden' enz. Wij doen als branche doet veel om de traditie van kermis voort te zetten.

Ook de krimp en vergrijzing van de bevolking is merkbaar. Maar dat probleem is voor de kermis een uitdaging, want kermis was er al in de middeleeuwen en volgende generaties zullen er ook van genieten. Dat zijn wij verplicht. Juist daarom doen wij een beroep op u in de formatie gesprekken rekening te houden met onze branche. Een verhoging van 2% lijkt weinig, maar betekent veel meer.

In het vertrouwen dat onze zienswijze wordt meegenomen en wij altijd bereid zijn om u van nadere informatie te voorzien of toe te lichten, tekenen wij,

hoogachtend,

DE NEDERLANDSE KERMISBOND N.K.B

J. Boots, directeur

De Nederlandse Kermisbond NKB
De heer J. Boots
Oudegracht 186
1811 CP ALKMAAR

Kenmerk: 201701435

Den Haag, 21 september 2017

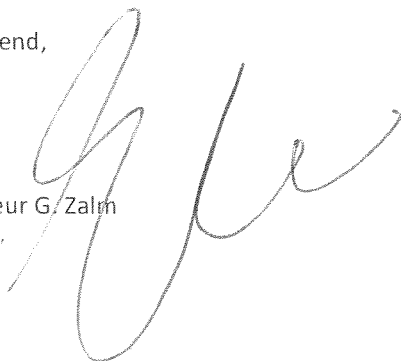
Geachte heer Boots,

Ik heb uw brief in goede orde ontvangen. Naast uw brief ontvang ik als informateur ook van vele anderen brieven en nota's met suggesties. Daaruit spreekt betrokkenheid. Veel dank daarvoor.

Het is niet aan mij, als informateur, om inhoudelijk te reageren op uw brief. Wel kan ik u verzekeren dat ik deze onder de aandacht zal brengen van partijen, opdat zij deze bij hun voorbereidingen in de onderhandelingsfase kunnen betrekken.

Hoogachtend,

Informateur G. Zalm

201701436

De weledele heer Dr. G. Zalm
Informateur
p/a Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Ridderkerk, 17 september 2017

Geachte heer Zalm,

In ons land is er scheiding tussen kerk en staat en dat is een uitstekend idee.

Ik vraag me echter in dat verband wel af hoe het dan kan dat politieke partijen als de ChristenUnie en de Staatkundig Gereformeerde Partij deel uitmaken van ons parlement.

De politici van die partijen baseren hun beleid op een meer dan tweeduizend jaar oud sprookjesboek waarvan ze beweren dat het het onfeilbare woord van hun god is. Dit heeft tot gevolg dat ethisch-medische kwesties als o.m. voltooid leven en abortus door hen afgewezen worden. Dit houdt in dat zij die behandelingen niet alleen zelf niet willen ondergaan, maar ook aan anderen willen onthouden. En dat lijkt mij religieuze dictatuur. Daarom zou het gewenst zijn dat die partijen uit het parlement worden verwijderd. Dat zou een zegen zijn voor ons politieke bestel.

Ik zou zeggen: Doe uw best om die Segers van de formatiebesprekingen uit te sluiten en zijn partij en die van Van der Staay uit het parlement te laten lazeren.

U verder veel succes toewensend,

met vriendelijke groet,

Kenmerk: 201701437

Den Haag, 21 september 2017

Geachte heer

Ik heb uw brief in goede orde ontvangen. Naast uw brief ontvang ik als informateur ook van vele anderen brieven en nota's met suggesties. Daaruit spreekt betrokkenheid. Veel dank daarvoor.

Het is niet aan mij, als informateur, om inhoudelijk te reageren op uw brief. Wel kan ik u verzekeren dat ik deze onder de aandacht zal brengen van partijen, opdat zij deze bij hun voorbereidingen in de onderhandelingsfase kunnen betrekken.

Hoogachtend,

Informateur G. Zalm

Aan de informateur,
p/a Tweede Kamer
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Den Haag, 18 september 2017

Geachte heer Zalm,

Het Landelijk Expertteam Eigenbouw van het ministerie van BZK is opgericht om particulier opdrachtgeverschap bij de gemeenten te bevorderen. Om die reden stuur ik als ambassadeur van dat team bijgevoegde open brief aan alle landelijke en lokale partijen. Hierin wordt hun gevraagd in de verkiezingsprogramma's en college-akkoorden maatregelen op te nemen om te voorkomen dat particulier opdrachtgeverschap in de woningbouwprogrammering opdroogt. Dit omdat deze wijze van woningbouw door burgers wordt gewenst, mooiere en meer gedifferentieerde wijken oplevert, verregaand duurzaam is en tot meer betaalbare woningen leidt. Particulier opdrachtgeverschap blijkt uit onderzoek van de Stec Groep ook sneller en goedkoper te zijn.

Het zou eigenlijk niet nodig moeten zijn om in een tijd waarin de participatiemaatschappij centraal staat, aandacht te moeten vragen voor de mogelijkheden van particulieren om zelf hun eigen woning te kunnen realiseren. Toch gaan gemeenten weer over tot de werkwijze van voor de crisis: de gebiedsontwikkeling wordt weer ondergebracht bij de grotere ontwikkelende partijen. De burger kan zich feitelijk niet beroepen op een recht van zelfrealisatie. Hoewel woningbouwprogrammering vooral een lokale aangelegenheid is, vergt dit tegelijkertijd ook een betere landelijke verankering van het particuliere opdrachtgeverschap.

Vanuit de gedachte van de participatiemaatschappij behoort particulier opdrachtgeverschap daarom als belangrijke bouwstroom expliciet vermeld te worden in het regeerakkoord.

Concreet staat het Expertteam de volgende maatregelen voor:

- een landelijke regeling die gemeenten verplicht een zelfbouwregister aan te houden. Serieus geïnteresseerde bewoners kunnen zodoende van zich laten horen. Zij zijn niet meer anoniem en raken concreet betrokken bij lokale ontwikkelplannen. In raadsvergaderingen kan in al haar openbaarheid worden gesproken over de verdeling van de ontwikkelmogelijkheden;
- een gemeentelijke verantwoordingsplicht. Gemeenten dienen bij het vaststellen van hun bestemmingsplannen (omgevingsplannen) voortaan te motiveren hoe rekening is gehouden met het zelfbouwregister. Het buiten beschouwing laten van het onderwerp particulier opdrachtgeverschap is niet meer mogelijk;
- in 2018 en 2019 wordt gestart met een pilot van een vijftal gemeenten die het zelfbouwregister en de verantwoordingsplicht implementeren, en uiteraard particuliere bouwkevels in hun plannen opnemen.
- het bestaande instrumentarium dat gemeenten ter beschikking staat om particulier opdrachtgeverschap te bevorderen, breder onder de aandacht te brengen. In Nederland is het mogen bouwen van woningen gekoppeld aan het bezit van de bouwgrond. De

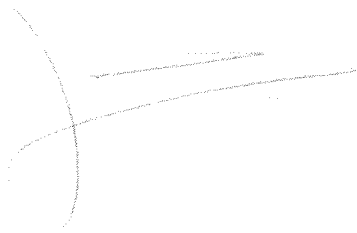
grondmarkt is echter niet voor iedereen op een gelijkwaardige en transparante manier toegankelijk. Professionele partijen hebben een voorsprong op burgers die op zoek zijn naar een bouwplekje.

Voor de volledigheid geef ik u mee dat de instelling van een zelfbouwregister en gemeentelijke verantwoordingsplicht zich eenvoudig laat passen in bestaande ruimtelijke wetgeving. Er hoeft met andere woorden geen nieuwe wetgeving te worden ontwikkeld.

Transparantie en een goed openbaar bestuur zijn kernwaarden van onze democratie. Dit kabinet kan er samen met de gemeenten voor gaan zorgen dat in alle openbaarheid gedebatteerd gaat worden over de verdeling van ontwikkelrechten en dat de grondmarkt ook voor individuele burgers op gelijkwaardige en transparante wijze toegankelijk wordt.

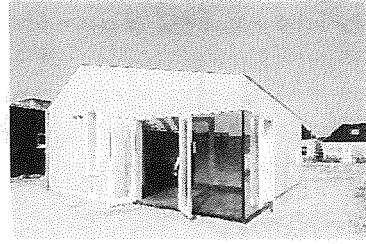
Bij deze verzoek ik u voorstellen te doen aan de betrokken formerende partijen om het bevorderen van particulier opdrachtgeverschap en het recht op zelfrealisatie in het regeerakkoord plek te geven.

Hoogachtend,

Jan Jaap Kolkman

Ambassadeur landelijk Expertteam Eigenbouw

OPEN BRIEF AAN ALLE POLITIEKE PARTIJEN

VAN HET LANDELIJK EXPERTTEAM EIGENBOUW

U kent ze vast nog. De krantenkoppen met mensen die kamperen voor een zelfbouwkavel. Er is veel over zelfbouw gesproken en gepubliceerd. Daardoor lijkt het alsof zelfbouw inmiddels zijn plek wel veroverd heeft op de woningmarkt. Toch is dat niet zo. Daarom richten wij ons tot u.

Menig Nederlandse gemeente heeft tijdens de financiële crisis gekozen voor een mix van professionele ontwikkelaarsbouw én zelfbouwers. Bouwkavels zijn rechtstreeks aan bewoners verkocht met mooie resultaten als gevolg. Er is een ongelooflijk waardevolle nieuwbouwproductie bijgekomen. Woningen die zelf zijn bedacht, gemaakt en bekostigd. Qua klimaatneutraliteit vaak bijzonder innovatief. Er zijn buurten met een gemêleerde bevolking en eigenzinnige architectuur ontstaan. De opeenvolgende eigenaren van deze woningen kunnen de woning weer aanpassen aan hun eisen; sloop van grote eenvormige blokken komt bij particulier opdrachtgeverschap gewoonweg niet voor. Er is ook bewezen dat huishoudens met een inkomen tussen de € 27.000 en € 40.000 zonder subsidie betaalbaar kunnen bouwen. Particulier opdrachtgeverschap is trouwens voor elke inkomensgroep sowieso betaalbaarder, want niet de marktprijs, maar de kostprijs is bepalend. De winst van de ontwikkelaar is weggevallen.

Wij richten ons nu tot u omdat de professionele partijen in veel regio's weer *full swing* aan de slag zijn, terwijl het aanbod aan bouwkavels voor de particuliere opdrachtgever zeer minimaal is. In veel gemeenten is er zelfs helemaal geen aanbod. Ondanks dat menig gemeente tijdens de crisisjaren is gestart met een experimenteel aanbod van bouwgrond voor zelfbouwers, wordt nu weer overgegaan tot de eerdere werkwijze: gebiedsontwikkeling wordt weer ondergebracht bij de grotere ontwikkelende partijen. Individuele burgers staan dan ten opzichte van ontwikkelende partijen op achterstand. Zij kunnen niet deelnemen aan tenders gebiedsontwikkeling. Zij hebben geen strategische grondposities. En, zij kennen de weg in het stadhuis bij het verwerven van bouw- en ontwikkelrechten niet.

Wie is er aan zet om te bouwen? Dat is een politieke keus. Uw keuze. Feitelijk is er geen beletsel om gemeentelijke of rijksgronden uit te geven aan individuele burgers. Of het nu een startersgezin is, of iemand die een tiny house wil bouwen, of een collectief die samen de zorg wil delen. Welk beletsel zou er dan wel kunnen zijn? De volgende drie zijn wij de afgelopen jaren tegengekomen en menen wij gepareerd te hebben:

- Gemeenten die geen ervaring met particuliere opdrachtgevers hebben, biedt het Expertteam Eigenbouw, desgewenst, ondersteuning.
- De vraag of de gemeentelijke apparaatskosten wel opwegen tegen de opbrengsten als woningen door de mensen zelf in plaats van door professionele partijen worden gebouwd,

hebben we laten onderzoeken. Het antwoord stemt positief.¹ Eigenbouw gaat sneller, vergt minder apparaatskosten en levert juist meer grondopbrengsten op.

- Ook in het geval dat grond in bezit is van een private partij beschikken gemeenten over het planologisch juridisch instrumentarium om de gronden uitgifbaar te maken voor particuliere opdrachtgevers. Dit is, desgevraagd, de conclusie van professor Bregman van het Instituut voor Bouwrecht.

Neem het op in uw programma

Vraagt u zich af hoe u nu concreet particulier opdrachtgeverschap in uw verkiezingsprogramma of in het collegeprogramma kunt opnemen, dan geef ik u hierbij enkele handvatten:

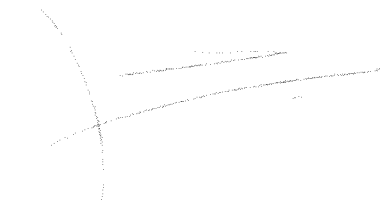
- Bij elke bestuurlijke afweging over woningbouw, zal in het college van B&W en in de gemeenteraad het beschikbaar maken van bouwgrond voor particulier opdrachtgeverschap een rol spelen.
- Het college van B&W zal meer gronden bestemmen voor particuliere bouw.
- De gemeente zal de ambtelijke organisatie op particulier opdrachtgeverschap inrichten, waardoor adequate gemeentelijke dienstverlening ontstaat.
- De gemeente zal in het stedenbouwkundig plan ook kleine kavels opnemen, want hoe kleiner de kavel, hoe minder het de koper kost.
- Afhankelijk van uw politieke insteek en uw regionale woningmarkt, heeft u specifieke doelgroepen of opgaves benoemd. Bijvoorbeeld: bouwgroepen met gemeenschappelijke zorg, de sociale doelgroep met een jaarinkomen tot € 36.135, mogelijk maken van meergeneratiewoningen en/of tiny house bewoners. Afhankelijk van uw insteek kunt u dan een maatregel benoemen. Denk aan: deelname aan startersleningen SvN, specifieke eisen aan stedenbouwkundige plannen, het bieden van bouwbegeleiding, een uitgifte in de vorm van ikbouwbetaalbaar, of bijvoorbeeld een uitgifte in een hoge dichtheid.

Wilt u naar aanleiding van bovenstaande verder geïnformeerd worden? Dat kan. De leden van het Landelijk Expertteam Eigenbouw van het ministerie van BZK zijn graag bereid om u van 'raad en daad' te voorzien, en rond te leiden op plekken waar volop door particulieren is gebouwd is. Neem daarvoor gerust contact op met het secretariaat via eigenbouw@rvo.nl.

Particulier opdrachtgeverschap verdient een veel grotere rol in de woningbouwprogrammering van uw gemeente. Het is aan u om dat mogelijk te maken!

Hoogachtend,

Namens het Landelijk Expertteam Eigenbouw

Jan Jaap Kolkman, ambassadeur

---

¹ Eigenbouw: de moeite waard, Stec Groep 2016, Kosten en opbrengsten van eigenbouw en seriebouw voor gemeenten vergeleken)

Landelijk Expertteam Eigenbouw
De heer J.J. Kolkman
p/a RVO
Postbus 93144
2509 AC DEN HAAG

Kenmerk: 201701439

Den Haag, 21 september 2017

Geachte heer Kolkman,

Ik heb uw brief in goede orde ontvangen. Naast uw brief ontvang ik als informateur ook van vele anderen brieven en nota's met suggesties. Daaruit spreekt betrokkenheid. Veel dank daarvoor.

Het is niet aan mij, als informateur, om inhoudelijk te reageren op uw brief. Wel kan ik u verzekeren dat ik deze onder de aandacht zal brengen van partijen, opdat zij deze bij hun voorbereidingen in de onderhandelingsfase kunnen betrekken.

Hoogachtend,

Informateur G. Zalm

2017 01440

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

Aan de informateur

Den Haag, 20 september 2017

Kenmerk: 2017Z12393

Geachte heer Zalm,

Met deze brief breng ik u het verzoek van het lid Klaver over zoals dat is gedaan in het ordedebat van heden.

Het stenografisch verslag inzake dit verzoek treft u bijgaand aan.

Dit verzoek wordt gedaan aan de informateur en aan de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Met vriendelijke groet,

Khadija Arib
Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal

De heer **Klaver** (GroenLinks):

Voorzitter. Dank. Gisteren was het Prinsjesdag en werd de Miljoenennota gepresenteerd. Wij hebben daarin allemaal kunnen zien dat het eigen risico omhoog gaat. Op vrijdag hebben wij de onderhandelende partijen al kunnen horen die zeiden dat zij echt nog met verschillende wijzigingen zullen komen voor de begroting voor 2018. Daarom doe ik het volgende verzoek. Ik zou graag voor het debat vanavond over het eigen risico, een brief ontvangen van de informateur waarin staat wat de plannen zijn en wat de onderhandelende partijen willen gaan doen met het eigen risico in 2018.

Staat u mij toe een korte toelichting te geven waarom ik dit op dit punt vraag. Ik snap heel goed dat de onderhandelende partijen straks pas alles willen presenteren als het regeerakkoord af is. Maar wij hebben bij het eigen risico ook te maken met een deadline die de verzekeraars hebben om de premies te kunnen berekenen. Die tijd is kort en wij willen graag duidelijkheid geven aan de burgers in Nederland over wat er in 2018 gaat gebeuren met het eigen risico. Dus wij zouden graag op dit specifieke punt een toelichting krijgen van de informateur. Daarnaast zou ik -- ook nog vanavond -- van het ministerie van VWS een brief ontvangen waarin staat wat de uiterlijke termijn waarop de verzekeraars moeten weten wat het eigen risico in 2018 wordt.

De heer **Asscher** (PvdA):

Voorzitter. Steun voor dit verzoek, zeker gezien het feit dat de onderhandelende partijen zover zijn dat men het blijkbaar goed vindt dat wij extra geld gaan uittrekken voor de leraren. Dit is een ander onderwerp dat buitengewoon belangrijk is. Het kan veranderd worden, maar het moet snel. Dus ik steun het verzoek van Jesse Klaver.

De heer **Roemer** (SP):

Voorzitter. Uiteraard steun voor dit verzoek. De mensen snappen er helemaal niets meer van. Twee derde van deze Kamer wil dat het anders is, maar het gebeurt niet. Voor 1 oktober, want dat is de deadline, moeten er maatregelen worden genomen. Dan kan het nog. Het kan toch niet zo zijn dat door gekonkel hier in Den Haag, door het Haagse gedoe, het eigen risico in 2018 omhoog gaat. Laten wij alsjeblieft nu aan de mensen denken en niet aan het Haagse gekonkel.

De heer **Wilders** (PVV):

Ja, voorzitter, ik zal dit allemaal niet herhalen. Steun voor het verzoek van collega Klaver. Mijn voorkeur gaat uit naar een brief van de informateur waarin staat dat het eigen risico wordt afgeschaft.

De heer **Dijkgraaf** (SGP):

Voorzitter. Steun voor het verzoek; het lijkt mij logisch om die brief te vragen. Ik zou ook graag willen weten wat in de tijd nu de mogelijkheden zijn, zowel juridisch als praktisch. Bij welke data horen onomkeerbare punten in de tijd?

De heer **Krol** (50PLUS):

Heerlijk eensgezind. Ook steun.

De heer **Wassenberg** (PvdD):

Daar sluit ik mij bij aan. Steun.

Mevrouw **Keijzer** (CDA):

Ja, voorzitter, het gaat om een door de Kamer benoemde informateur. Dus het is zeker niet aan mij om voor dit verzoek te gaan liggen. Het is vervolgens uiteraard aan de informateur en aan het ministerie om te bepalen welke informatie zij aan de Kamer kunnen geven.

Mevrouw **Bergkamp** (D66):

Voorzitter. Ik vind dat mevrouw Keijzer dit goed formuleert. Wij gaan daar ook niet voor liggen. Maar het is natuurlijk aan de informateur om te besluiten welke informatie aan de Kamer wordt gestuurd.

De heer **Azarkan** (DENK):

Steun voor het verzoek.

Mevrouw **Dik-Faber** (ChristenUnie):

Ik sluit mij aan bij de woorden van mevrouw Keijzer.

Mevrouw **Hermans** (VVD):

Ik sluit mij ook aan bij de woorden van mevrouw Keijzer.

De **voorzitter**:

Dank u wel. Ik stel voor het stenogram van dit deel van de vergadering door te geleiden naar de informateur en het kabinet.

De heer **Klaver** (GroenLinks):

Voorzitter. Ik ben heel blij dat eigenlijk iedereen hier in de Kamer opheldering wil van de informateur over wat er in 2018 gaat gebeuren met het eigen risico. Dank ook aan de partijen die aan tafel zitten dat zij dat ook steunen. Ik ben blij dat iedereen wil dat mensen te weten komen hoe zij er in 2018 voor staan. Het verzoek is of dit dus al voor het debat vanavond kan worden geleverd.

De **voorzitter**:

Dank u wel.

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Kenmerk: 201701441

Den Haag, 21 september 2017

Hierbij doe ik u toekomen een afschrift van mijn brief van heden aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

G. Zalm, Informatieur

Informatieur, Postbus 20018, 2500 EA DEN HAAG

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Kenmerk: 201701442

Den Haag, 21 september 2017

Graag bied ik u hierbij aan een afschrift van mijn brief van heden aan de minister van
Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

G. Zalm, Informatieur

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Minister E.I. Schippers
Postbus 20350
2500 EJ DEN HAAG

Kenmerk: 201701443

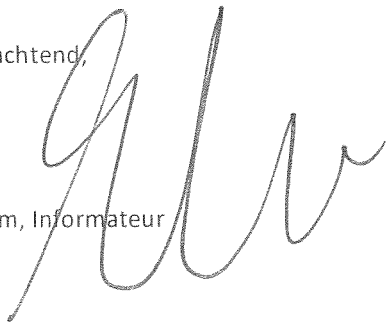
Den Haag, 21 september 2017

Geachte mevrouw Schippers,

De vier onderhandelende fracties VVD, CDA, D66 en CU hebben mij als informateur verzocht aan u over te brengen dat zij graag zouden zien dat het verplichte eigen risico uit hoofde van de Zorgverzekeringswet in 2018 niet wordt verhoogd ten opzichte van 2017. Omdat de hoogte van het eigen risico van invloed is op de nominale premies die verzekeraars uiterlijk 12 november a.s. bekend moeten maken, hebben de genoemde fracties mij gevraagd het verzoek aan u over te brengen om een spoedprocedure in gang te zetten die gericht is op publicatie in het Staatsblad van de voor de realisering van hun wens vereiste wetswijziging voor 1 oktober a.s. Een afschrift van deze brief stuur ik aan de voorzitters van beide Kamers.

Hoogachtend,

G. Zalm, Informateur

Informateur, Postbus 20018, 2500 EA DEN HAAG

201701444

Tweede Kamer
Dhr. dr. G. Zalm
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Datum
19 september 2017
Ons kenmerk
BB/U201700685
Telefoon
(070) 373 8393
Bijlage(n)
-

Onderwerp
Vraagstukken Sociaal Domein

Geachte heer Zalm,

In ons gesprek van donderdag 14 september jl. hebben wij ervoor gepleit om op korte termijn een oplossing te zoeken voor een aantal vraagstukken in het sociaal domein. Wanneer we daarin slagen, kan de door u en ons beoogde samenwerking in de komende periode op een goede manier van start gaan. Hieronder schetsen wij kort de problematiek.

Gemeenten zijn sinds 2015 verantwoordelijk voor de jeugdzorg, participatie en maatschappelijke ondersteuning. In 2014 en 2015 lag het accent op de transitie: de overgang van het ene wettelijke stelsel op het andere. Gemeenten hebben er alles aan gedaan om in die fase geen burger tussen wal en schip te laten vallen. Vanaf 2016 werken gemeenten aan de transformatie: stap voor stap wordt de nieuwe werkwijze ingevoerd, waardoor mensen op een andere manier zorg ontvangen; dichterbij en geïntegreerd. Via wijkteams wordt er voor gezorgd dat een burger de zorg krijgt die nodig is, dat er geen overbodige handelingen worden verricht en dat zorgprofessionals van elkaar weten wat ze in een bepaald gezin of met een bepaalde cliënt doen. Dat is een proces van vallen en opstaan, waarbij veel goed gaat maar lang niet altijd. Er vindt een cultuuromslag plaats en dat gaat met horten en stoten. Dat is te zien aan de relaties tussen gemeenten en cliënten, tussen gemeenten en zorgaanbieders, tussen zorgaanbieders en verzekeraars en aan de veranderende rol van het rijk. Tegen die achtergrond is er een aantal onderwerpen waarvan wij het belangrijk vinden dat zijn aan het begin van deze nieuwe kabinetsperiode aangepakt worden zodat we met een schone lei kunnen beginnen.

BUIG

Over de BUIG is in de ledenvergadering van de VNG in juni jl. een motie aangenomen. Gemeenten willen stabiele, voorspelbare en toereikende financiën voor de bijstand. Hiervoor is een reparatie nodig van het tekort op het macrobudget én een verdeelmodel dat beter aansluit bij de werkelijke opgave die gemeenten hebben. Het beleid van het demissionaire kabinet heeft voor gemeenten in 2016 geleid tot een tekort van € 270 miljoen, waardoor 90% van de gemeenten meer geld kwijt waren aan uitkeringen, dan ze van het Rijk kregen. Bovendien starten gemeenten door de systematiek van het vangnet (uitkeringen aan gemeenten met een tekort boven 5% worden uit het macrobudget betaald) in 2018 met een beslag op het macrobudget van naar schatting € 140 miljoen.

Transformatiefonds Sociaal Domein

Het is de wens van zowel VNG als VWS om te komen tot een Transformatiefonds Sociaal Domein. Dit fonds zal niet worden ingezet om tekorten van gemeenten te dekken, maar is bedoeld als een impuls voor de transformatie sociaal domein in gemeenten. Vorm en werkwijze worden nog uitgewerkt. Het model van de Transitie Autoriteit Jeugd (onafhankelijke derde) wordt als voorbeeld gezien. Er is afgesproken om voor de jaren 2018 t/m 2020 € 18 miljoen per jaar vanuit de integratie-uitkering te reserveren als voeding voor het fonds. De VNG heeft aangegeven dat er dan wel sprake moet zijn van cofinanciering en matching van dit bedrag door het Rijk. In het laatste bestuurlijk overleg is aangegeven dat de eventueel vrij te vallen TAJ middelen hier onderdeel van zijn. Het is echter onduidelijk of dit voldoende middelen zullen zijn voor de matching. Er is geconcludeerd dat het aan een nieuw kabinet is om te besluiten over extra middelen van Rijkswege voor het transformatiefonds.

AMvB 'Reële Prijs'

Onlangs hebben de sociale partners afspraken gemaakt over een wijziging in de loonschalen van huishoudelijke hulpen. Gemeenten zijn in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) verantwoordelijk voor huishoudelijke hulp. De VNG heeft gesteld dat deze verhoging in relatie tot de recente AMvB Reële Prijs grote financiële gevolgen heeft voor gemeenten, de inschatting is € 120 tot € 200 miljoen extra per jaar. Ook zijn er mogelijk andere gevolgen, zoals ongewenste en onbedoelde verschuivingen in de markt en het afzien van ondersteuning vanwege te hoge kosten.

In bestuurlijk overleg met de staatssecretaris van VWS is geconcludeerd dat het huidige kabinet hiervoor geen oplossing kan bieden; het is een zaak voor het nieuwe kabinet

Indexatie Sociaal Domein

Gemeenten ontvangen voor hun taken in het kader van de Jeugdwet, de Participatiewet en de Wmo een integratie-uitkering. Die uitkering is gerelateerd aan de indexatie van het Budgettair Kader Zorg. Die indexatie fluctueert per jaar en is momenteel 3,2 %. VWS bood een lagere indexatie - die overigens ook is uitgekeerd - maar de VNG heeft hier niet mee ingestemd. Het belangrijkste discussiepunt is de mate waarin VWS het criterium 'overige groei jeugd' compenseert. Het CPB bleek over onvoldoende kwalitatieve gegevens te beschikken om deze overige groei te kunnen ramen en vervolgen is de overige groei op 0 gezet. De VNG stelt dat hiermee de groei jeugd onvoldoende wordt gecompenseerd. Daarnaast speelt een vraagstuk rond het anders toedelen van de groeipercentages ten gevolge van zorgakkoorden.

Onderwijsachterstanden

De middelen voor het bestrijden van onderwijsachterstanden worden op basis van een indicator verdeeld over gemeenten. In 2016 nam de VNG op uitnodiging van het ministerie van OCW zitting in een begeleidingscommissie die onderzocht of er een betere indicator is om onderwijsachterstanden te voorspellen. Het overleg over een gedragen besluit over een nieuwe indicator stagneerde op het moment dat duidelijk werd dat de staatssecretaris voor 2018 vasthield aan een ramingsbijstelling van € 65 miljoen op het macrobudget (€ 40 miljoen voor gemeenten en € 25 miljoen voor het primair onderwijs). De VNG zet zich in voor een verdeling die zo goed mogelijk recht doet aan waar de problematiek zich voordoet en voor een voldoende macrobudget.

Wij zijn graag bereid tot een nadere toelichting en verder overleg.

Met vriendelijke groet,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

J. Kriens
Algemeen Directeur

BUIG (uitkering bijstandsmiddelen)

- VNG claimt dat het tekort in het macrobudget gerepareerd dient te worden. SZW hanteert voor de raming van het macrobudget echter een systematiek die over de jaren heen adequaat is gebleken (1). Ramingen kunnen afwijken van de realisaties. In 2016 was er een macrotekort van ruim € 270 mln. In 2013 was het overschot van circa 300 mln. Over 5 jaar bezien is het cumulatief tekort 35 mln.
- Een belangrijke oorzaak voor het tekort in 2016 ligt in de verhoogde instroom van statushouders. Met gemeenten is in het Bestuursakkoord Verhoogde Asielinstroom afgesproken dat gemeenten aanspraak kunnen maken op een inter-temporele tegemoetkoming. Omdat deze tegemoetkoming niet is opgenomen in het macrobudget, vertaalt de verhoogde instroom in 2016 en 2017 zich in een tekort. Voor 2018 e.v. zijn met gemeenten (nog) geen afspraken gemaakt. Als het nieuwe kabinet nadere afspraken wenselijk vindt zijn hier wel budgettaire consequenties aan verbonden.
- Gemeenten zijn voorts ontevreden over feit dat het vangnet – bij een tekort hoger dan 5% kunnen gemeenten aanspraak maken op het vangnet – wordt betaald uit het macrobudget. Het vangnet is bedoeld als een instrument voor herverdeling van middelen tussen gemeenten om te grote financiële risico's in te perken. Wanneer deze middelen bovenop het macrobudget zouden komen, betekent dit dat het Rijk een meer dan toereikend budget zou verstrekken.
- Naast de hoogte van het macrobudget wordt aangegeven dat 'een verdeelmodel dat beter aansluit bij de werkelijke opgave die gemeenten hebben' gewenst is. Alle deskundigen zijn zeer positief over het verdeelmodel dat nu voorligt. De conclusie is dat alle indicatoren die mogelijk samenhangen met de kans op bijstand inmiddels onderzocht zijn, en dat het model daarmee af is. Wel zal SZW nog een onderzoek starten naar de prijscomponent in het verdeelmodel. Dit onderzoek start eind dit jaar.
- Arbitrage op het verdeelmodel zal naar verwachting niet tot nieuwe inzichten leiden. Medio dit jaar heeft de Raad voor de financiële verhoudingen (Rfv) op verzoek van SZW advies uitgebracht over het verdeelmodel. De Rfv adviseert dit model volledig in te voeren. In de woorden van de Rfv: "Een verdere zoektocht naar nieuwe factoren – laat staan een model gebaseerd op nieuwe principes – acht de Raad niet zinvol, niet wenselijk en niet noodzakelijk."
- Als een nieuw kabinet de VNG tegemoet wil komen op het terrein van werk en inkomen kan overwogen worden de middelen voor dienstverlening aan bijstandsgerechtigden te verhogen. Hierdoor zijn gemeenten beter in staat om bijstandsgerechtigden met een grote afstand tot de arbeidsmarkt naar werk te begeleiden.

Transformatiefonds sociaal domein

- De VNG vraagt het Rijk voor de totstandkoming van een transformatiefonds sociaal domein zekerheid over een bijdrage van 18 miljoen euro per jaar in de jaren 2018-2020. Deze bedragen matchen een even grote gemeentelijke bijdrage uit de integratie-uitkering sociaal domein.
- De VNG vraagt om een fonds dat erop gericht is gemeenten te ondersteunen bij de transformatie, niet voor het afdekken van tekorten. In bestuurlijk overleg met VWS is de noodzaak hiervan onderkend.
- In de concept zorgtabel is in de genoemde bedragen voorzien en wordt dus tegemoet gekomen aan de oproep van de VNG. Daar is het transformatiefonds specifiek gericht op de Jeugdzorg, niet op sociaal domein breed.

• ¹ Het macrobudget wordt ieder jaar vastgesteld op basis van de geraamde ontwikkeling van het aantal bijstandsuitkeringen. Deze raming houdt rekening met o.a. ontwikkelingen in de conjunctuur (op basis van de rekenregel van het CPB), en veranderingen in beleid, zoals de instroom van de nieuwe doelgroep van de Participatiewet.

CAO huishoudelijke hulpen en AMvB 'reële prijs'

- De sociale partners hebben afspraken gemaakt over de beloning van huishoudelijke hulpen. Dat, in combinatie met de regelgeving vervat in de AMvB 'Reële Prijs', heeft, zo schrijft de VNG, grote budgettaire gevolgen voor gemeenten. De VNG claimt in verband hiermee 120 tot 200 miljoen euro.
- De CAO die tot de VNG-claim leidt, treedt op 1 april 2018 in werking. Daadwerkelijke additionele meerkosten van de CAO hangen af van talrijke factoren, waaronder de samenstelling van de werknemerspopulatie.
- De Wmo verplicht de gemeenteraad tot het stellen van regels voor een goede verhouding tussen de prijs en de kwaliteit van een voorziening. De AMvB 'reële prijs Wmo 2015' regelt nader hoe een reële kostprijs moet worden vastgesteld. Gemeenten dienen overigens de betreffende CAO als uitgangspunt te nemen, ook los van de AMvB. Dat gemeenten daarom om compensatie vragen als gevolg van de AMvB ligt niet voor de hand.
- Gemeenten krijgen loon- en prijsbijstelling via de jaarlijkse indexatie. Deze indexatie is o.a. bedoeld als tegemoetkoming voor loon- en prijsbijstelling. Specifieke compensatie van de effecten van een afzonderlijke CAO past daar niet bij en vindt in principe in andere sectoren ook niet plaats.
- VWS heeft met de VNG en de sociale partners afgesproken een monitor op te zetten vanaf september 2017 tot april 2018 om te onderzoeken op welke manier de lopende aanbestedingen voor Wmo-dienstverlening bij gemeenten rekening houden met de doelstelling van het Besluit reële prijs.
- Begin 2018 start de wettelijke evaluatie van de AmvB, die begin 2020 wordt gepubliceerd en verzonden naar de Tweede Kamer. Hierbij wordt op verzoek van gemeenten een 'nulmeting' uitgevoerd over de jaren 2015-2017 die wordt afgezet tegen de prijsontwikkeling in de jaren 2017-2019.

Indexatie Sociaal Domein (Jeugd 2018)

- De VNG acht de indexatie van jeugd in het sociaal domein voor 2018 te laag.
- Het CPB heeft in de berekening van de indexatie de component 'overige groei' op nul gesteld. Het SCP had de overige groei eerder op 2,2% per jaar bepaald, maar dit was volgens het CPB niet representatief voor de toekomst. De berekening van het CPB is (net als bij andere ramingen van het CPB) door FIN overgenomen.
- De VNG trekt in twijfel of er daadwerkelijk geen overige groei bij Jeugd plaats vindt en stelt dat als het CPB geen uitspraken over de overige groei kan doen dit niet wil zeggen dat er geen overige groei plaatsvindt bij Jeugd.
- Het probleem van de VNG over de indexatie van het sociaal domein hangt samen met de te hanteren normeringssystematiek voor het Gemeentefonds. De VNG is voorstander van een verandering en overgang naar een systematiek die gekoppeld is aan de totale Rijksuitgaven. Indien een zogenoemde bredere basis cq "brede mand" voor de normeringssystematiek wordt ingevoerd is dit probleem vanaf het jaar van invoering niet meer aan de orde, omdat de indexatie van het Gemeentefonds (inclusief sociaal domein) meeloopt met een ontwikkeling van de totale Rijksuitgaven (daarin loopt ook de ontwikkeling van de zorguitgaven mee).
- Voor de overige onderdelen binnen de zorg geldt dat de overige groei door het CPB is geraamd tussen de 0,5% en de 1,1%. Indien zou worden gekozen voor een gelijke 'overige groei' voor Jeugd is het budgettaire beslag hiervan zo'n 20 tot 40 miljoen.

Onderwijsachterstandenbeleid

- In de Rijksbegroting zijn ramingsbijstellingen opgenomen voor het onderwijsachterstandenbeleid van zowel scholen als gemeenten.
- Deze ramingsbijstellingen hangen samen met de autonome daling van het aantal kinderen en de stijging van het opleidingsniveau van ouders. Het opleidingsniveau van ouders wordt tot op heden via de zogenaamde gewichtenregeling gebruikt als indicator voor het risico van een kind op een achterstand.

Middelen onderwijsachterstandenbeleid	2016	2017	2018	2019	2020
Scholen	312	280	280	270	260
Gemeenten	361	366	326	326	316

Bedragen * € 1 mln, in 2016 betreft het realisaties en vanaf 2017 ramingen.

- Er is kritiek op de huidige indicator waarmee de achterstandsmiddelen worden verdeeld over scholen en gemeenten, omdat de stijging van het opleidingsniveau van ouders niet heeft geleid tot daadwerkelijke afname van het aantal kinderen met achterstanden. Er is daarom door het CBS een nieuwe indicator ontwikkeld. Deze komt tegemoet aan de wens van de VNG.
- Op dit moment wordt op basis van deze indicator een nieuwe bekostigingssystematiek ontwikkeld. Deze wordt naar verwachting nog dit jaar naar de Kamer gestuurd. Een nieuwe verdeelsystematiek zal herverdeeleffecten met zich meebrengen. Dit komt onder meer omdat de middelen voor gemeenten nu nog verdeeld zijn op basis van de schoolgewichten in 2009 en omdat er €95 mln. specifiek wordt ingezet in de G37.
- De VNG en de PO-Raad hebben aangegeven dat zij voorstander zijn van een nieuwe verdeelsystematiek, maar het beschikbare macrobedrag te laag vinden.

VNG
Mevrouw J. Kriens
Postbus 30435
2500 GK DEN HAAG

Kenmerk: 201701445

Den Haag, 21 september 2017

Geachte mevrouw Kriens,

Uw brief, zoals aangekondigd in het overleg op 14 september, heb ik in goede orde ontvangen en onder de aandacht gebracht van de onderhandelende fracties zodat deze de genoemde onderwerpen kunnen betrekken bij de opstelling van het Regeerakkoord.

In algemene zin hebben de betreffende fracties, zoals ook geuit in het genoemde overleg, de wens dat een nieuw kabinet met de mede overheden gezamenlijk programmatische afspraken maakt over de beleidsinzet op een aantal gemeenschappelijke prioriteiten.

Hoogachtend,

Informateur G. Zalm

20701446

NiNsee

NATIONAAL INSTITUUT NEDERLANDS
SLAVERNIJVERLEDEN EN ERFENIS

Aan de formateur, dhr. G. Zalm
p/a Tweede Kamer
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Amsterdam, 19 september 2017

Betreft:

- Erkenning van de Keti Koti herdenking als Nationale herdenking
- De functie van het NiNsee (Nationaal Instituut Nederlands slavernijverleden en erfenis)

Geachte heer Zalm,

Wij hebben kennis genomen van het voornemen van het nieuw te vormen kabinet om het Wilhelmus in te voeren op Nederlandse basisscholen. De gedachte hierachter is dat het Wilhelmus onderdeel is van de Nederlandse geschiedenis en een uiting is van verbondenheid in onze samenleving.

Het NiNsee juicht alle acties, die bijdragen aan het besef dat we allen door de geschiedenis met elkaar verbonden zijn, van harte toe en steunt dit voornemen volledig.

Het NiNsee is van mening dat ook van het Nederlandse slavernijverleden nog het besef moet groeien dat dit gaat om een gedeeld verleden dat herdacht moet worden om te kunnen tot een gezamenlijke toekomst.

In dat kader vragen we u daarom aandacht voor twee zaken die het Nederlandse slavernijverleden betreffen:

(1) Politiek-bestuurlijke stappen te zetten om te komen tot volledige erkenning van het nationale karakter van de Herdenking Nederlands Slavernijverleden -1 juli; Keti Koti- als wettelijk vastgelegde Nationale Herdenking.

(2) Het NiNsee in staat te stellen zijn emancipatoire en integrerende rol ten aanzien van de Afro-Caraïbische bevolkingsgroep in de Nederlandse samenleving te kunnen voortzetten en uitbouwen.

1. *De Nationale Herdenking van de afschaffing van de Transatlantische slavernij.*

In de periode na de Tweede Wereldoorlog heeft de Rijksregering een aantal herdenkingen die het predicaat "Nationaal" dragen namelijk de 4-mei Herdenking en de Indische Herdenking met een politiek-bestuurlijke besluitvorming erkend en deze herdenkingen een exclusieve status toegekend.

De Nationale Herdenking van de afschaffing van de trans-Atlantische slavernij heeft die erkenning (nog) niet gekregen. Wij vinden dat dit in de komende regeerperiode rechtgetrokken moet worden en deze erkenning als Nationale Herdenking er moet komen.

De afschaffing van de trans-Atlantische slavernij in 1863 was en is een historische bevrijdingsstap. De slavernij met zijn vrijheidsberoving, het gruwelijke trans-Atlantische transport en uiteindelijk de onderdrukking, achterstelling en dwangarbeid in de koloniale samenleving, heeft in de eeuwen waarin dit toegestaan was, tot een groot aantal slachtoffers onder de tot-slaafgemaakten geleid.

Een bijzonder en uniek kenmerk van juist deze (West-Europese) slavenhandel was de keus die gemaakt werd voor een zeer dubieuze en hoogst ambivalente moraal. Waar in het Europese deel van het Koninkrijk (en de Republiek) de slavernij al eeuwen verboden was, werd eeuwenlang in de overzeese wingewesten de mensonterende slavernij juist toegestaan en toegepast; dit alles ten faveure van het belang en de welvaart van de Republiek der Zeven Provinciën en later het Koninkrijk der Nederlanden. Bij de afschaffing in 1863 ging het allereerst om de afkoop van het eigendomsrecht van de slavenhouders! Dit leidde zelfs tot de verplichting voor de Surinaamse tot-slaafgemaakten om nog tot 1873 arbeid te blijven leveren aan de voormalige eigenaars.

Inmiddels zijn in Nederland, in de naoorlogse periode vele nazaten van de tot-slaafgemaakten aangekomen en gevestigd. Met die aankomst is het slavernijverleden ook niet langer theoretisch, maar werkelijk deel van de Nederlandse samenleving geworden. Sterker nog, de afgelopen 5 jaar is er vanuit de 2^e en 3^e generatie nazaten van de tot-slaafgemaakten, geboren Nederlanders, een sterk verhoogde aandacht voor het Nederlands

slavernijverleden, de herdenking ervan en de gevolgen van dit verleden. De felle discussies hierover zijn terug te voeren tot onvrede over het ontbreken van erkenning van de geschiedenis van hun voorouders. Wij denken dat een volwaardige Nationale Herdenking van dit slavernijverleden daarom absoluut noodzakelijk is. Tegelijkertijd is dit ook voor de samenleving als geheel de kans om een hoopvolle en vredelievende boodschap over het gedeelde verleden te delen en uit te dragen.

Een gelijkstelling van de Nationale Herdenking – 1 juli, Keti Koti – met de genoemde, door politieke besluitvorming vastgestelde Nationale Herdenkingen op korte termijn – vóór de 155ste jaar van de viering (2018)- zou zijn beslag moeten krijgen.

Bij de herdenking speelt ook de kwestie van het ontbreken van een royaal “Excuus” namens het Koninkrijk der Nederlanden voor de aangedane schade en het berokkende leed voor de nazaten. De politieke keus van opeenvolgende kabinetten dat niet te doen heeft ons niet overtuigd. Het uitblijven van dit excuus wordt door velen ontbeerd en als een tekort en voortdurende achterstelling van de nazaten van de tot slaafgemaakten als Nederlandse burgers ervaren.

Wij zouden willen stellen dat het NiNsee evenals het Nationaal Comité 4 en 5 mei een ‘hors categorie’ Nationaal Monument (symbool) vertegenwoordigt. Daarmee is het des te belangrijker dat de Herdenking van het slavernijverleden georganiseerd door het NiNsee moet kunnen rekenen op een brede erkenning en steun van de nieuwe regering en de pas aangetreden volksvertegenwoordiging.

2. Toekomst NiNsee.

Kennis en gevolgen van het Slavernijverleden en de koloniale periode.

In het belang van het bereiken en bevorderen van de inclusiviteit in de Nederlandse samenleving in de 21ste eeuw dient de aandacht voor en de kennis van de Nederlandse rol in de geschiedenis van de slavernij bij onze bevolking en ons onderwijs aanzienlijk verbeterd te worden. Niemand zal betwisten dat in het huidige publieke bewustzijn en onderwijs nog te veelal eenzijdig verwezen wordt naar de “Gouden” aspecten waarin het economische gewin en (militaire) (zee-)macht van het moederland centraal staat en er groot ongemak en onvermogen is de donkere aspecten van de geschiedenis met elkaar te beleven.

Het NiNsee wil een expertise-instituut zijn en heeft als missie om met kennis van het koloniale en slavernijverleden, de inhumane gevolgen, de vernedering en miskening van de nazaten niet alleen de ogen te openen, maar ook een brug te slaan naar de Nederlands samenleving als geheel. Met het NiNsee kan een belangrijk traject van de emancipatoire en herstelgerichte publieke activiteiten ingezet worden.

Hier bij kunnen aan verschillende vormen van de te verwezenlijken missie gedacht worden: zowel een Netwerkorganisatie als een Museale organisatie (Huis) met als taak het verspreiden van de expertise op educatief, sociaal en historisch-cultureel terrein. Het NiNsee wil met al zijn bondgenoten de overerfde en in het recente-onderwijs-genestelde beeldvorming rond de afstammelingen van de tot-slaafgemaakten met alle kracht en creativiteit op korte termijn verder bijstellen. Dat is de missie van het NiNsee.

In de Nederlandse onderwijs, theater en museale wereld worden een aantal hoopgevende stappen gezet. We kijken bijvoorbeeld uit naar de slavernijtentoonstelling die het Rijksmuseum nu voorbereidt. De educatie en bewustwording over de donkere kanten van ons verleden gaat echter in het onderwijs als geheel nog zeer traag. Daar wil het NiNsee samen met het nieuwe kabinet en de verschillende partners in Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen inzetten op meer kennis en inzicht in het gedeelde verleden.

Hoogachtend,

Namens het bestuur van het Nationaal Instituut Nederlands slavernijverleden en erfenis (NiNsee),

Drs. A. Deul
Directeur NiNsee

NiNsee
Drs. A. Deul
Postbus 51140
1007 EC AMSTERDAM

Kenmerk: 201701447

Den Haag, 21 september 2017

Geachte heer Deul,

Ik heb uw brief in goede orde ontvangen. Naast uw brief ontvang ik als informateur ook van vele anderen brieven en nota's met suggesties. Daaruit spreekt betrokkenheid. Veel dank daarvoor.

Het is niet aan mij, als informateur, om inhoudelijk te reageren op uw brief. Wel kan ik u verzekeren dat ik deze onder de aandacht zal brengen van partijen, opdat zij deze bij hun voorbereidingen in de onderhandelingsfase kunnen betrekken.

Hoogachtend,

Informateur G. Zalm

201701440

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

Aan de informateur

Den Haag, 21 september 2017

Kenmerk: 2017Z12468

Geachte heer Zalm,

Met deze brief breng ik u het verzoek van het lid Nijboer over zoals dat is gedaan in het ordedebat van heden.

Het stenografisch verslag inzake dit verzoek treft u bijgaand aan.

Met vriendelijke groet,

Khadija Arib
Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal

Regeling van werkzaamheden

De **voorzitter**:

Dan geef ik nu de heer Nijboer het woord.

De heer **Nijboer** (PvdA):

Dank u wel, voorzitter. Er is zojuist gestemd over het verzoek aan het kabinet om zo spoedig mogelijk met stoom en kokend water een wetsvoorstel over het eigen risico te behandelen. Daarvoor was de deadline 1 oktober, maar er zijn meer deadlines: voor toeslagen, voor het kindgebonden budget, voor een aantal fiscale regelingen. Die moeten voor 15 oktober duidelijk zijn, willen ze volgend jaar ingaan.

Voorzitter. Ik vraag om een brief van de informateur, uiterlijk te ontvangen dinsdag om 12.00 uur 's middags, om ons uiteen te zetten of ook op die terreinen, de zorgtoeslag, het kindgebonden budget, de huurtoeslag en andere fiscale regelingen, wijzigingen zijn te voorzien voor volgend jaar.

Mevrouw **Agema** (PVV):

Dank u wel, voorzitter. Ik wil dit op zich best steunen, maar het zou wel fijn zijn dat de Partij van de Arbeid ook komt stemmen als er een debat en stemmingen komen over die brief. Dan heeft het misschien nog zin.

De heer **Nijboer** (PvdA):

Voorzitter. Een punt van orde. Wij hebben in de Kamer ook pairafspraken. De PvdA was voltallig aanwezig behalve de mensen die bijvoorbeeld in het buitenland zijn. Premier Rutte is ook in het buitenland en dat was ook gepaard. Wij waren voltallig aanwezig, mevrouw Agema. Dat kan de PVV, ook bij vele debatten hier, niet zeggen ondanks het feit dat het de tweede partij van het land is.

De **voorzitter**:

U heeft uw punt gemaakt, mevrouw Agema.

De heer **Van Rooijen** (50PLUS):

Voorzitter. Voor alle zuiverheid. Er is gisteren staatsrechtelijk geschiedenis geschreven doordat een fractie van de Kamer aan een formateur verzoekt om een demissionaire minister te vragen bij noodprocedure een wetgevingsvoorstel te doen en die minister dat ook onmiddellijk opvolgt. Dat verdient navolging, zo blijkt ook vandaag, maar ik wil ervoor waarschuwen dat dit staatsrechtelijk eigenlijk niet zou kunnen.

De **voorzitter**:

Dat is gisteren uitgebreid besproken. Het gaat er nu om dat de heer Nijboer om een brief vraagt. Op zich is dat een individueel recht, maar ik geef u wel de gelegenheid om u uit te spreken.

De heer **Van Rooijen** (50PLUS):

Wij steunen wel de brief.

De **voorzitter**:

Dank u wel.

De heer **Kuzu** (DENK):

Voorzitter. Wij steunen het verzoek van de heer Nijboer. Het is belangrijk om aan mensen in het land duidelijkheid te geven en dat kan op deze manier.

De heer **Dijkgraaf** (SGP):

Voorzitter. Snel duidelijkheid is essentieel, dus steun.

De heer **Snels** (GroenLinks):

Steun voor het verzoek.

Mevrouw **Leijten** (SP):

Voorzitter. Er kan natuurlijk ook gewoon een regeerakkoord deze kant op komen, dan kunnen wij aan de slag. Maar zolang wij dat nog niet hebben, steun ik het verzoek van harte.

De **voorzitter**:

Dank u wel. Mevrouw De Vries wil nog iets zeggen? Nee, dat hoeft niet?

Ik stel voor het stenogram van dit deel van de vergadering door te geleiden naar het kabinet, nee, naar de informateur. Ik anticipeer alvast op een nieuw kabinet.

